

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИКЛАДАЧІВ І ДОСЛІДНИКІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ
ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
У РАМКАХ ПРОЄКТУ
«ЄС-СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО: МАЙБУТНІ ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ СПІЛЬНИХ ІНІЦІАТИВ
АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ В УКРАЇНІ»
620395-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-SUPPA-EU-EaP

Рівне
09 листопада 2023 р.

*За повного або часткового використання матеріалів збірника
посилання на видання обов'язкове.*

*Матеріали надруковані методом прямого відтворення тексту,
наданого авторами, які несуть відповідальність за його
достовірність, зміст і стилістику, за правильне цитування джерел
та посилання на них.*

*Організаційний комітет не несе відповідальності за погляди,
висловлені авторами матеріалів.*

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ:
РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ:** Збірник матеріалів Міжнародної
науково-практичної конференції (м. Рівне, 09 листопада 2023 р.). – Українська Асоціація
Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції; Київ. 2023. – 227 с.

У збірнику вміщені тези учасників Міжнародної науково-практичної конференції, метою якої було: сприяти консолідації національних та міжнародних інтелектуальних ресурсів у сфері Європейських студій під час війни та поширенню досліджень з питань європейської інтеграції серед академічної спільноти України та за її межами, а також розвитку співпраці академічних кіл з громадським сектором, що в синергії поглиблює розуміння шляхів, можливостей і механізмів співпраці України з Європейським Союзом у сфері безпеки, політики, демократії, прав людини, економіки, науки, освіти, культури, екології, цифрових трансформацій та перспектив набуття Україною повноправного членства в ЄС.

Збірник матеріалів підготовлено та видано за кошти Проекту Асоціації: «ЄС-Східне партнерство: майбутні шляхи активізації спільних ініціатив академічних та громадських спільнот в Україні» 620395-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-SUPPA-EU-EaP, що здійснюється за підтримки Програми Еразмус+ на прямих ім. Жана Монне.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflect the view of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Збірник розміщено на сайті: aprei.com.ua

© Українська Асоціація Викладачів і
Дослідників Європейської Інтеграції, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Ірина Захарчук УРАЇНСЬКА ГУМАНІТАРИСТИКА І ДІАЛОГ З ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КУЛЬТУРОЮ	6
Ірина Панчук ПРОБЛЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ	11
Олег Пошедін СПІЛЬНА ЗОВНІШНЯ І БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ ПЕРСПЕКТИВИ НАБУТТЯ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В ЄС	14
Андрій Мартинов AGENDA-2030: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ МІЖ РОЗШИРЕННЯМ І ВИКЛИКАМИ БЕЗПЕКИ	17
Ігор Тодоров, Анатолій Мешко НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	20
Аліна Бохан КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА В ЗМІЦНЕННІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ	24
Наталія Романюк ПЕРСПЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ	27
Таміла Герасимчук МІЖНАРОДНА СОЛІДАРНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ З УКРАЇНОЮ В ПРОТИДІЇ ПОВНОМАСШТАБНІЙ ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЇ	34
Віктор Мушенко ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ МІСЦЕВОГО УПРАВЛІННЯ ВІДНОВЛЕННЯМ ПОСТТРАЖДАЛОГО ЖИТЛОВОГО ФОНДУ	40
Юрій Мателешко ПОЗИЦІЯ НІМЕЦЬКИХ НЕУРЯДОВИХ ІНСТИТУЦІЙ «М'ЯКОГО» ВПЛИВУ ЩОДО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	44
Оксана Кундеус СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ	48
Галина Невинна, Артем Пархомчук ЛЮБЛІНСЬКИЙ ТРИКУТНИК ЯК ІНСТРУМЕНТ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	53
Катерина Маркевич «ЗЕЛЕНИЙ» ПЕРЕХІД ЯК МОЖЛИВІСТЬ ДЛЯ СТАЛОЇ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	58
Василь Намонюк РОЗВИТОК ДОБРОВІЛЬНОГО ВУГЛЕЦЕВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ ЯК СКЛАДОВА ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КЛІМАТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ	70
Дмитро Луців, Василь Гулай ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ НА КЛІМАТИЧНУ ПОЛІТИКУ УКРАЇНИ	75

Дарина Самойленко, Катерина Кравець ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ У ПАРТНЕРСТВІ З ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ КОРПОРАЦІЯМИ.....	80
Анна Лип'юк, Людмила Захаренко ПРИНЦИП НЕЙТРАЛЬНОСТІ У ГУМАНІТАРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	83
Людмила Казначесва КУЛЬТУРНА ТЕМАТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	86
Валерій Вінс, Людмила Кудирко ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ВИМІРИ НАЦІОНАЛЬНОГО БРЕНДУ УКРАЇНИ	89
Tetyana Shamsutdynova-Lebediuk INTERFAITH DIALOGUE IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION TRANSFORMATIONS	94
Віталій Ігнат'єв ПРАВОСЛАВНА ПОЛІТИЧНА ТЕОЛОГІЯ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	98
Василь Рожко СИНЕРГІЯ ВІРИ ТА ЕКОЛОГІЇ – АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО КУРСУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ХРИСТІЯНСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЕТИКИ	102

РОЗДІЛ 2

РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ У ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ З ЄС. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ В ОСВІТНІ ПРОГРАМИ РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ

Наталія Малиновська АДВОКАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ РЕФОРМ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ	107
Віталій Лебедюк АНАЛІТИЧНІ ЦЕНТРИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	113
Віталій Лесняк РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ТРЕТЬОГО СЕКТОРУ В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ	118
Галина Ніколайчук, Інна Ногачевська РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОСВІТНИХ ПРОЄКТІВ У ФОРМУВАННІ ЦІННИСЬКОГО ПРОСТОРУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	123
Dr hab. Prof. Jadwiga Daszykowska-Tobiasz SPOŁECZNE BARIERY INTEGRACJI DZIECI UCHODźCÓW WOJENNYCH Z UKRAINY W POLSKIEJ SZKOLE	129
Alla Fridrikh GRAPHIC VOICES IN EFL: EMOTIONAL INTELLIGENCE, CRITICAL THINKING, AND ACADEMIC ENGAGEMENT	139
Mariam-Sofiiia Shamsutdynova MOTIVATION TO LEARN FOREIGN LANGUAGES IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES. AXIOLOGICAL PARADIGM	143
Maksym Cheremisin BILINGUALISM IN UKRAINE FROM A TRANSDISCIPLINARY PERSPECTIVE	153

Nataliia Mykhalchuk, Margaryta Biloboroda, Nataliia Mandriichuk ACTUALIZING OF MNEMONICS BY THE WAY OF NEW EUROPEAN PARADIGM OF EDUCATION: ACTUALITY OF THE PROBLEM	156
Ernest Ivashkevych, Diana Kravets THE CONCEPT OF DISCOURSE AND ITS ROLE IN THE PROCESSES OF UKRAINE INTEGRATION INTO THE EUROPEAN SPACE	160
Eduard Ivashkevych, Inna Nohachevska, Tetiana Herheliuk THE PROCESSES OF COMMUNICATION AND QUASI-COMMUNICATION IN THE PARADIGM OF EUROPEAN INTEGRATION	164
Nalyna Nikolaychuk, Olena Demchuk PSYCHOLOGICAL RESILIENCE IN WAR CONDITIONS	169
Маргарита Воронка, Алла Кожевникова, Олена Грабовець ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПСИХОЛОГІЇ ДО РОЗВИТКУ У СТУДЕНТСТВА НАВИЧОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ САМОДОПОМОГИ В УМОВАХ ВІЙНИ ...	174
Яковишина Тетяна ТВОРЧА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	179
Наталя Романишина ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОСТУП СИСТЕМИ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	183
Любов Крайлюк ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ КАФЕДРОЮ ІМЕНІ СТЕПАНА ШЕВЧУКА: ФОРМИ І МЕТОДИ	188
Sandra Ścieranka ZNACZENIE TOŻSAMOŚCI OSOBISTEJ W REALIZOWANIU FUNKCJI WYCHOWAWCZEJ PRZEZ NAUCZYCIELA	192
Оксана Синьчук СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ	200
Ганна Шліхта ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТЬ ЦІННІСНО-ДЕОНТОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНОГО ІТ-ФАХІВЦЯ	206
Катерина Коваль ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ В ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ	210
Oleksandra Vasylieva HARMONIZING CULTURAL NARRATIVES: EXPLORING THE INTERPLAY OF MUSICALITY IN UKRAINIAN DRAMA WITHING THE TAPESTRY OF EUROPEAN THEATRICAL TRADITIONS	214
Yevhen Kharchenko, Nataliia Khupavtseva, Anna Lagodiuk SOCIAL SUCCESS OF A PERSON AS A GREAT EUROPEAN VALUE	219
Alexander Nabochuk, Maria Polishuk CREATIVE PROBLEM SOLVING APPROACH OF V.O. MOLYAKO AS A VALUE, WHICH IS NECESSARY FOR EUROPEAN INTEGRATION	223

Віталій Лесняк

кандидат політичних наук,

доцент кафедри міжнародних відносин

Рівненського державного гуманітарного університету

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ТРЕТЬОГО СЕКТОРУ В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ТА СХІДНІЙ ЄВРОПІ

Досвід держав Центрально-Східної Європи показує, що процеси європейської та євроатлантичної інтеграції проходять паралельно з процесами демократизації. Надзвичайно важливою умовою євроатлантичної інтеграції країн Східної Європи є усвідомлення спільних інтересів держави та інститутів громадянського суспільства в контексті досягнення стратегічних демократизаційних цілей. Активна співпраця і взаємодія в рамках європейської інтеграції на рівні державних інститутів, місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства стають каталізатором демократизаційного процесу.

У сучасній політичній історії України події Помаранчевої революції та Революції Гідності підкреслюють визначальну роль саме інститутів громадянського суспільства у відстоюванні євроінтеграційних прагнень та демократичних ідеалів.

Активний розвиток громадських об'єднань як складової частини громадянського суспільства є одним із чинників консолідації демократичного суспільства в країнах постсоціалістичного блоку.

Для позначення громадських об'єднань зазвичай прийнято використовувати термін «неурядової організації» – від англ. «non-governmental organization» (англ. «неурядова організація»), та «організації non-profit» - від англ. «неприбуткова організація». Основними інституційними формами функціонування неурядових організацій є різноманітні товариства, спілки, фундації, благодійні організації. Вони характеризуються такими ознаками, як: наявність організаційної структури, формальна реєстрація, структурна незалежність від органів влади, відсутність мети отримання прибутку, суверенність та самостійність, застосування принципу добровільного членства.

Поряд з термінами «неурядова організація» чи «громадське об'єднання» також вживається дефініція «третього сектору». Подібне означення пов'язане з поділом суспільства на умовні сектори: перший – сектор функціонування органів публічної влади (державний сектор), другий – сектор, що функціонує задля здобуття прибутку (господарський сектор); третій – сектор неурядових організацій, що не мають за мету отримання прибутку (громадський сектор). Важливим

напрямом діяльності громадських об'єднань (третього сектора) є поступове перебирання від першого сектора функцій соціальної допомоги та підтримки громадян, що свідчить про стрімку інтеграцію держави та громадянського суспільства. Причиною цьому є тривалий досвід системної співпраці влади та третього сектору, що залежить від рівня поширення в суспільстві взаємної довіри, доброзичливості, благодійності та волонтерського духу, котрі є також запорукою становлення розвиненого демократичного громадянського суспільства.

Роль громадянського суспільства в процесах європейської інтеграції та взаємодії з його політичними інститутами є предметом ряду досліджень європейських учених, які вивчають питання, пов'язані з розширенням Європейського Союзу, впливом громадянського суспільства на розвиток інтеграційних процесів. Серед них варто відзначити працю Б. Фінке, присвячену проблемі залучення громадянського суспільства до процесу управління Європейським Союзом [8], публікації, присвячені ролі інститутів громадянського суспільства в інституційному європейському дискурсі [12], глобальному та національному управлінні [6].

Проблема ролі третього сектору у євроінтеграційних процесах також представлена у працях українських дослідників – А. Костенко [2], Ю. Окуньовської [3], Ф. Барановського [1]. Проте вказана проблематика потребує більш чіткого аналізу статистичних даних, їх узагальнення та порівняння щодо участі інституцій громадянського суспільства в євроінтеграційних процесах до моменту вступу до ЄС та після.

У країнах Центрально-Східної Європи поруч із досить сильною промоцією приєднання до Європейського Союзу існували й певні суспільні побоювання стосовно змін. Саме тому організації громадянського суспільства ставали особливо відповідальними за зміцнення демократичної культури та забезпечення громадської участі невід'ємною частиною повсякденного життя. Культура участі при цьому ставала супроводжуваним елементом розвитку громадянського суспільства, що передбачала залучення громадян до суспільного діалогу та процесу ухвалення політичних рішень.

При здійсненні євроінтеграційних заходів постійно поглиблювались співпраця між розширювались контакти з неурядовими організаціями та інститутами громадянського суспільства країн-членів Європейського Союзу, що сприяло низовій інтеграції на рівні конкретних суспільних діячів, лідерів думки та громадських активістів.

Скажімо, у сучасному польському суспільстві нараховується більше 143 тис. неурядових організацій – близько 17 тис. фондаций та 117 тис. товариств [5, s. 9], що в цілому не гарантує, що саме така кількість є фактично діючими організаціями. На основі результатів досліджень товариства «Klon/Jawor» встановлено, що лише близько 70% зареєстрованих організацій діють активно [4, s. 4]. Якщо вести мову про динаміку розвитку неурядових організацій, то, скажімо, у 1997 році кількість

структур третього сектору становила 27,4 тис., у 2005 р. – 67,5 тис., у 2010 р. – 80,4 тис., а в 2012 р. їх нараховувалося 83,5 тис. (69,6 тис. товариств, 8,5 тис. фондаций, 3,6 тис. професійних спілок та організацій працеводців, 1,8 тис. громадських релігійних структур [9]. Вказані дані доводять факт поступового росту неурядових організацій та третього сектору. Щодо регіональних особливостей розвитку третього сектору можна виокремити найбільш активні воєводства за кількістю громадських організацій. Так, у 2012 році найбільше організацій (16%) було зареєстровано в Мазовецькому воєводстві, понад половина з яких розташовувалася у Варшаві. Найменше структур існувало натомість в воєводствах: Любуському, Опольському, Підляському та Свентокшиському (по 3%) [10, s. 2]. Головними сферами діяльності громадських об'єднань є: спорт, туризм, рекреація, хобі (34%), навчання та виховання (15%), культура і мистецтво (13%), суспільні послуги та соціальна допомога (8%), охорона здоров'я (7%), місцевий розвиток (6 %) [9, s. 5].

Сталою тенденцією розвитку громадянського суспільства у Польщі є все більш інтенсивна співпраця між органами публічної влади та структурами неурядових організацій у сфері надання громадянам публічних послуг [11, s. 7]. Системні дослідження проблеми співпраці першого та третього секторів у Польщі, проведені в межах проекту «Індекс якості співпраці» [3], підтверджують позитивну оцінку організаціями третього сектору існуючої інфраструктури міжсекторальної співпраці (52,8%) [7, s. 9-10]. Результати дослідження розвитку громадських об'єднань в сучасній Польщі доводять їхню важливість як одного з головних чинників євроінтеграційного процесу.

У контексті подолання пережитків свідомості «гомо совієтікус» і посттоталітарних стереотипів включення постсоціалістичних суспільств до європейського простору дало можливість вирішити багато внутрішніх національних проблем та конфліктів в умовах сприйняття сучасної демократичної ціннісної системи, відповідних норм особистісної й суспільної поведінки. Мова йде про міжособистісну толерантність, взаємоповагу, прийняття європейських ідей економічного та соціального прогресу, головним чином шляхом подолання внутрішніх психологічних кордонів, підтримки принципів загальноєвропейської економічної і соціальної цілісності, поваги до національної самобутності, демократичних ідеалів та основних прав людини.

Залучаючи кошти різноманітних фондів та агенцій для популяризації вищенаведених принципів, організовуючи різноманітні акції співпраці в середині перехідних соціумів третій сектор долав наслідки посттоталітарної суспільної апатії, роблячи спільноти цих суспільств більш активними та відкритими до інтеграції та взаємодії. Що в результаті сприяло консолідації демократії та свідчило про готовність до переходу на більш вищий рівень євроінтеграційного процесу.

Швидко адаптовуючись до нових постсоціалістичних реалій громадянське суспільство почало відстоювати європейські цінності, вимагати їхнього захисту, пояснюючи значення європейських стандартів широкій громадськості. У такий

спосіб третій сектор створив суспільну демократичну основу подальших змін та реформ.

Різноманітні міжнародні рейтинги розвитку громадянського суспільства вказують на активний його розвиток в Україні, що є передумовою та запорукою поглиблення євроінтеграційних процесів. Рух у напрямку європейської цивілізаційної моделі дає можливість досягти прогресу в усіх сферах життєдіяльності українського суспільства і держави. Зміцнення в Україні європейської ідентичності в умовах інтеграції з Європейським Союзом сприятиме посиленню власної національної ідентичності, травмованої тоталітарним минулим.

Досвід третього сектору в країнах Центрально-Східної Європи вказує на можливі шляхи впливу організацій громадянського суспільства на євроінтеграційну політику при вирішенні проблем бідності, нерівності, екології, інфраструктури, регіонального розвитку на основі роботи з урядовими агенціями, шляхом неформальної адвокації та лобіювання, оприлюднення результатів моніторингової діяльності, розроблення практичних рекомендацій реформ, підвищення кваліфікації державних чиновників, проведення громадських дебатів та обговорень, окреслення програм міжнародної, регіональної співпраці.

Отже, функціонування та розвиток недержавних організацій порушуючи державну монополію на політичну діяльність та інформацію, активізували змагальність і конкуренцію у політичній системі країн Центральної та Східної Європи. Завдяки діяльності третього сектора суспільство набувало більш відкритих рис, а діяльність урядових, регіональних та місцевих структур ставала більш прозорою, що сприяло появі нових механізмів покращення легітимності політичних рішень, розширенню громадського контролю за реалізацією цих рішень.

Таким чином, третій сектор відіграє стратегічно важливу роль у здійсненні євроінтеграційних прагнень та становленні консолідованої демократії. Враховуючи роль громадянського суспільства у різних сферах суспільного життя, створення сприятливих умов для його розвитку та налагодження взаємодії з його інститутами є важливим завданням органів державної влади та місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Барановський Ф. Вплив громадянського суспільства на процес європейської та євроатлантичної інтеграції: український контекст / Ф. Барановський // [Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2017_3_14). - 2017. - Вип. 3. - С. 198-218. - Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2017_3_14.

2. Костенко А. М. Вплив інститутів громадянського суспільства на євроінтеграційні процеси України : монографія / А. М. Костенко. – Суми : Сумський державний університет, 2018. – 411 с.

3. Окуньовська Ю.В. Діяльність громадських організацій Польщі в контексті її європейської інтеграції : автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Вінниця, 2018. 19 с.
4. Adamiak P., Charycka B., Gumkowska M. Polskie organizacje pozarządowe / P.Adamiak, B.Charycka, M.Gumkowska. – Warszawa: Stowarzyszenie Klon/Jowór, 2015. – 20 s.
5. Charycka B., Gumkowska M. Kondycja sektora organizacji pozarządowych / B.Charycka, M.Gumkowska. – Warszawa: Stowarzyszenie Klon/Jawor, 2018. – 78 s.
6. Desse F. The role and structure of civil society organizations in national and global governance evolution and outlook between now and 2030 / F. Desse // AUGUR: Challenges for Europe in the world in 2030: Project № SSHCT2009244565 / Collaborative Project WP6: Fifth draft. – June 2012. – 71 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.augurproject.eu/IMG/pdf/cso_note_provisional_draft5_june_2012.pdf
7. Dudkiewicz M., Makowski G. Indeks jakości współpracy. Obraz współpracy między organizacjami pozarządowymi a administracją publiczną / M.Dudkiewicz, G.Makowski. – Warszawa: MPiPS, 2012. – 178 s.
8. Finke B. Civil society participation in EU governance / B. Finke // Living Reviews in European Governance. – 2007. – Vol. 2, № 2. – 31 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2011/2479/pdf/lreg_2007_2Color.pdf.
9. GUS: rośnie liczba organizacji pozarządowych / Główny Urząd Statystyczny, 2014 // Режим доступу: <http://wiadomosci.onet.pl/kraj/gus-rosnie-liczba-organizacji-pozarządowych/1lq6t>.
10. Podstawowe dane o wybranych organizacjach trzeciego sektora w 2012 / Główny Urząd Statystyczny. – Warszawa: Główny Urząd Statystyczny, 2015. – 32 s.
11. Współpraca administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi w 2001 r. ze szczególnym uwzględnieniem prawa organizacji pozarządowych do informacji o działalności organów władzy publicznej RP 2001 r. Raport / Departament Analiz Programowych Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. – Warszawa: Departament Analiz Programowych Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, 2001. – 265 s.
12. Smismans S. «Civil society» in European institutional discourses / S. Smismans // Les Cahiers européens de Sciences Po. – 2002. – № 04. – Paris: Centre d'études européennes at Sciences Po. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cee.sciencespo.fr/erpa/docs/wp_2002_4.pdf.

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: РОЛЬ АКАДЕМІЧНИХ ТА ГРОМАДСЬКИХ СПІЛЬНОТ: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Рівне, 09 листопада 2023 р.). – Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції; Київ. 2023. – 227 с.

У збірнику вміщені тези учасників Міжнародної науково-практичної конференції, метою якої було: сприяти консолідації національних та міжнародних інтелектуальних ресурсів у сфері Європейських студій під час війни та поширенню досліджень з питань європейської інтеграції серед академічної спільноти України та за її межами, а також розвитку співпраці академічних кіл з громадським сектором, що в синергії поглиблює розуміння шляхів, можливостей і механізмів співпраці України з Європейським Союзом у сфері безпеки, політики, демократії, прав людини, економіки, науки, освіти, культури, екології, цифрових трансформацій та перспектив набуття Україною повноправного членства в ЄС.

УДК 327-044.247(4)(477):355.4(477)